

ТРИЗЕНЬВИК · REVUE HEBDOMADAIRE · **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 50 (504) Рік вид. XI. 22 грудня 1935 р. Ціна 2 ₴. Prix 2fr.

Париж, неділя, 22 грудня 1935 року.

Цим числом кінчаємо біжучий рік, рік, у якому скінчилося п'ятнадцять літ нашого перебування на чужині, і коли, — після тих так довгих і тяжких літ, — знову, ніби, загорається надія повороту в отчизну нашу — вільну, обновлену, щасливу.

П'ятнадцять літ тому ми загубили, здавалось, усе і пішли світами відбувати покуту за поразку у збройній визвольній боротьбі нашого народу.

Не всі витримали цю покуту — одних немає вже між нами, бо відійшли вони в ліпший світ, другі — так малі, на наше щастя, числом — не встояли й захиталися... Але маса нашої еміграції, здорова, сильна й творче дзерно її, майже все вояки міцної духом нашої Армії, — стоїчно несуть тяготи еміграційного життя й готують себе до дальшої впертої боротьби за свободу нашого народу, за незалежність Української Держави.

Скільки заходів уживали вороги наші, та й тепер ще вживають, щоб розбити, розпорошити нас, роз'єднати й зневірити. Але все дарма. Еміграція наша — діти молодого й сильного духом, упертого народу — має досить духовних і життєвих сил, як і сам наш народ, має досить конструктивного інстинкту, щоб не піддатися жадним руйніницьким зусиллям різних знаних і різних невидимих сил.

І не тільки витримує й живе українська еміграція. Вона працює й творить. Історія новітньої нашої політичної еміграції це — можемо то сміло сказати вже тепер — гідна сторінка останнього періоду нашого народу в нещасті.

П'ятнадцять літ тому, при одході нашому перед ворогом, що насідав і окупував нашу землю, при нашому переході до чужих країв, здавалося, що все загублено. Але тепер можна говорити про те, що ми знайшли і що ми створили. Знайшли ми головне те, чого нам так бракувало давніше — знання чужини про нас і розуміння чужиною наших стремлінь, а іноді і співчуття нашому народові в його боротьбі за власну державність. Ми знайшли прихильників і друзів. А створили ми не лише наші організації громадські, військові, станові; ми змогли створити на еміграції не тільки власні культурні установи, як, наприклад, Наукові Інститути, Музей Визвольної Боротьби України в Празі, Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, не тільки дитячі школи, а навіть і те, на що до останнього часу не спромагалася жадна політична еміграція — кільки українських високих шкіл різних типів: університет, політехнику, педагогічний інститут. Належать ці високі школи вже, правда, до історії нашої еміграції. Але зайве говорити, яку питому вагу й яке значіння придали ці високі школи як нашій еміграції, так і справі визволення українського народу, якій ми служимо. Те саме можна сказати й про наш Академічний Комітет, що являється верховним репрезентантом української науки на чужині. Треба згадати при тому і про наші нові інтелігентні кадри, — кільки тисяч тих з нашої еміграції, що використали час перебування на чужині для освіти, яку вони понесуть нашому народові в службі для нього.

В коротких словах ми перебрали ті цінності, що їх ми створили на чужині. І не треба додавати до того, які дороги вони для всього нашого народу і як важать вони у нашій національній боротьбі та як міцно ми мусимо їх берегти. Берегти для скоронення тієї сили, яку ми набули, для вдержання в своїх руках тих шансів у боротьбі, які вони представляють.

Тому й кінчаючи наш п'ятнадцятий рік перебування на еміграції, будемо свідомі наших досягнень і нашої сили; будемо горливі до тих наших цінностей, які ми придбали, і всіми силами бережімо їх, тісно тримаймося й далі та можливо більше єднаймося; і вірімо в конечне осягнення мети життя нашого — у вільну, самостійну Українську Державу.

Листи з Далекого Сходу

ІХ.

В одному з попередніх наших листів ми вказували на спробу активішої частини українського громадянства в Харбїні якось розбурхати місцеве життя, витягти його з іадто вузького провінціалїзму, зацікавити питаннями загальноукраїнськими та приєднати це громадянство до тих питань, яко чинник свідомий і активний.

Одною з таких спроб треба вважати постанову управи місцевої «Просвіти» призначити чергові сходи членів товариства на 21 листопаду с. р. та присвятити їх споминам п'ятинадцятиріччя залишення українською національною армією рідної землі, героям Базару та роковим днєм із дня смерті першого президента Української Народньої Республіки проф. Михайла Грушевського.

Крім членів «Просвіти», на сходах явилися також представники Ради Української Національної Колонїї в Маньджу-Ді-Го та її Ревїзійної Комїсії, а також і де-хто з місцевого українського громадянства.

Перед початком призначених докладів панотець Іван Ільчук одслужив українською мовою паанхиду за спасіння душ та вічний спокій «всіх, хто життя своє поклав за державність України».

Після паанхиди розпочалися доклади, першим виступив п. Р. Бариллович, який в коротенькому, але добре скомпозованому докладі передав перебіг життя заученого більшовиками проф. М. Грушевського; переказав усе зроблене М. Грушевським в царстві української історїї та літературї й схарактеризував значіння його в українській науцї, а особливо у відродженні української державности.

Другий доклад присвячений був подїям 21 листопаду 1920 р. та 22 листопаду 1921 р., особливо-ж працї української еміграції в боротьбі з комунїзмом та працї по організації сил для відновлення перерваної зову державности української. З цим докладом виступив д-р І. Шлегелдин.

Значачивши ті умови, при яких відбулося залишення українським військом рідної землі п'ятнадцять років тому, той ентузіазм, з яким українське воїнство виступило в похід проти більшовиків у році 1921-му, той незломний патріотизм, силу волї та безприкладну мужність і стійкість у часї смертї 359-ти під Базаром, докладчик докладно зазнаюмив слухачів із великою працею, що її проробило українське воїнство, — особливо-ж студенти та вчителі в таборах, — а потім й усюди, куди лише кидала його доля.

Було особливо підкреслено роботу по освітї та самоосвітї, роботу в високих школах своїх та чужих та значіння цієї роботи для майбутнього. Указано значіння для українського життя й державности створення українською еміграцією Університету та Педагогічного Інституту в Празї, Академії в Подєбрадах, Наукових Інститутів у Варшаві та Берліні, як також інших українських закладів на еміграції.

Не забув докладчик і про українську видавничу діяльність, згадавши перші таборові видання та видавничу діяльність ішої еміграції в столицях Європи. Пригадав такі видання, як «Тризуб», «За Державність», «Табора», «Праці» різних Інститутів, Наукових з'їздів то-що.

Під кінець зупинився на діяльності уряду УНР і на еміграції, особливо його діяльності дипломатичної. Указав на значіння цієї діяльності в боротьбі української еміграції за національне визволення, привівши кілька яскравих прикладів, як боротьба за національне ім'я при одержанні «нансенівських» паспортів, протести в справі голоду на Україні, виступи в Унії товариств для Ліги Націй в справі розбросення Європи та при обговоренні подій в Маньджу-Ді-Го.

Доклад було закінчено цитатою із статтї св. пам'ятї Головного Оамана Симона Петлюри, в якій покійний вождь українського війська

наказував йому пам'ятати про немигучість дальшої боротьби за державність України та закликав до тієї боротьби готуватися.

З незвичайною промовою, і навіть для нашого міста, виступив останній докладчик, голова «Просвіти» п. І. Пославський. Ніби для того, щоб особливо підкреслити величезну по суті працю української еміграції в Європі й умови матеріального характеру, при яких та праця проводиться, цей докладчик шире, прямо й одверто вказав на невідрадне результати всіх дотеперішніх змагань посувати вперед місцеве українське життя в Маньчжурії та вивести його з глухого кутка тісного провінціалізму та хуторянства.

В цій промові було іє мало поставлено крапок над «і»; багато гіркого жалю вилилося на так даремно страчений час та зусилля й особливо підкреслено багато тих специфічних обставин нашого громадського та національного життя тут, про яке вже на цих сторінках не один раз говорилося.

Так пройшла ця чергова спроба зв'язати духове життя харківського українського громадянства з життям цілої української еміграції.

Спроба ця пройшла, як на наші обставини, досить удамо.

Ткач-Олійник.

«Українська Хата» в Парижі

15 грудня с. р. відбулося в Парижі відкриття «Української Хати» — притулку для безробітних, заснованого з ініціативи Місії нашої в Парижі. Помешканья з трьох кімнат і кухні протягом кількох тижнів приведено було до порядку самими-ж українськими безробітними, і виглядає воно скромно, але чисто й чепурно. По стінах портрети С. Петлюри, Т. Шевченка, гетьманів Мазепи і Хмельницького, картина Рєпіна — «Запорожці».

На призначену для відкриття годину дві перших кімнати заповнилися запрошеними гістьми, і п.-о. І. Бриндзан одслужив молебен та посвятив помешкання в супроводі великого хору, що добре співав, під керуванням п. Андрія Чехівського.

Перед молебном п.-о. звернувся до присутніх з таким словом:

«І радісний сьогодні день, і разом з цим сумний та поважний. Він радісний тому, що в серці Франції, в Парижі, повстав притулок для найбідніших з поміж української еміграції, для тих безталанних дітей і ещасної батьківщини, що на чужині викидають кращої долі, що в зв'язку з економічною кризою позбавлені можливості самостійно заробити собі на хліб щоденний, що не мають власної теплої стріхи, де б голову склонити для відпочинку. Всім тим бездомним, безробітним, бідолахам «Українська Хата» в Парижі дасть скромну змогу перебути і тяжкий час на вигнанні, врятує їх від грізної скрути, іє дасть загинути у голоді і холоді. Тим то і радісний цей день сьогодні.»

«Сумний і поважний він тому, що на чужій землі приходиться братів рятувати. Бо там далеко, в ріднім краю і арод від ката вмірає. Цей день пригадає нам усім, що ми, відірвані від рідної землі, тут на чужині маємо об'єднатися у любові, братерській єдності та згоді. Бо тільки єдність дасть нам силу довершити велике діло визвольної боротьби. Тому у спільній сердечній молитві піднесімо серця наші до Престолу Всевишнього, щоб скоро скінчилися страждання стомлених силів України».

Після молебну промову виголосив голова Української Дипломатичної Місії в Парижі проф. О. Шульгин. Серед присутніх було кілька чужинців-жертводавців, тому першу частину промови проф. Шуль-

гин сказав по-французьки, дякуючи всім жертводавцям і своїм співробітникам. Закінчею промову було по-українськи:

«Пан-отець гам сказав, що всіх нас мусить єднати ідея визволення нашої батьківщини, боротьба за нашу незалежність. Тут і а святі я бачу і ближчих нам людей, і тих, що належать до інших таборів. Ріжні у нас можуть бути шляхи, але мета од а — боротьба за свободу народу нашого. Те, що нас ділить, завжди другорядне, те-ж, що єдне, далеко важливіше, далеко міцніше...»

«Є у нас шейнша, може менша, але важлива справа, яка всіх нас так само мусить єднати. Це наша спільна біда, тяжка боротьба за наше існування. Ця біда й привела нас до утворення цієї хати. Українська Громада в Парижі, а зокрема Жіночий Комітет при Громаді обіцяли і гадали доглядати й допомагати цій хаті, але я звертаюся до цілого нашого громадянства з великим проханням взяти під свій патронат це діло, основу якому поклала Місія УНР. Кожний з нас і є застрахований від того, що й йому доведеться колись прийти до цієї хати й перебути біду. Не велике щастя тут бути, але все-ж можна пережити гірку годину в теплі і в своєму гурті. Замале це помешкання, але його тут-же, в цьому-ж дворі можна поширити, приайнати іові кімнати. Мало ліжок, але від нас залежить, щоб їх стало більше: потрібно жертви! До цих жертв і закликаю тут усіх. Це діло справді християнське, бо має і а увазі допомогу і айбіднішим братам своїм. «Українську Хату» оголошую відкритою».

Сказані промови залишили і а присутніх гостей як своїх, так і чужих, помітив вражіня.

Після відкриття «Хати» частина гостей розійшлася, а 35 осіб залишилося і а спільній обід, який кожний може мати за дешеву ціну — од 3 фр. за дві справи. Ввесь прибуток од обідів буде йти і а видачу безкоштовних обідів безробітним за ордерами від Місії.

Засновано «Українську Хату» і а перші зібрання і Місією 2200 фр., які дав прибуток од вечірки, влаштованої Громадою з допомогою Місії та пожертви окремих осіб. Але і а утримання «Хати» потрібні дальші засоби, потрібні іові жертви. Пожертви ці збирає Жіночий Комітет при Громаді, і а чолі якого стоїть пані д-р Лідія Шульгинова.

До притулку приймаються всі українці, що опинилися в нужді, але першенство, розуміється, мають бувші вояки української армії та інваліди. Так само право мають і члени Громади в Парижі, які і взагалі члени Союзу У. Е. О. у Франції. Має притулок шість ліжок. Поширення — питання майбутнього. Вирішення його залежить од громадянства.

3 життя й політики.

— На роздоріжжі. — Нові симптоми в обсязі національної політики. — «Стахановський» рух і його значіння.

Становище обсерватора совітського життя і совітських відносин, коли він хоче лишатися на ґрунті фактів, в такі моменти, які перебуває совітський союз саме тепер, є надзвичайно важким. Ряд фактів, які мали місце в житті совітської держави на протязі приблизно останнього року, примушує прийти до висновку, що совітський союз стоїть перед етапом якихось поважних змін у своєму господарському і політичному житті. Про це ми згадували в своїх оглядах не один раз. Ми говорили про залямання політики генеральної лінії, про значіння знесення карткової системи. Ми підкресливали вагу переродження комуністичної партії і спробу Сталіна спертися на так званіх безпартійних большевиків.

щого етапу — творення нового вищого типу нації, творення совітської нації. Фактично, очевидно, це творення совітської нації означало б дальше поглиблення русифікаційних процесів, які з такою інтенсивністю поширилися в ССРСР за часів «генеральної лінії», і спробу переведення в широкі розміри асиміляції всіх неросійських національних груп. Тим то для нас, українців, буде дуже важним слідкувати за дальшою долею цього новозбудованого в ССРСР поняття совітської нації.

В інтересах справедливості треба одмітити, що совітські чинники, конструюючи лінії поняття совітської нації, не одкривають жадної Америки. Вони йдуть за тими зразками, які вони мають в інших державах після війни, коли принципи планового регулювання стали пристосовуватися в обсязі національної політики. Сівітські чинники й уважають, що, коли деінде творяться такі нації, як хоч би, наприклад, — югослов'янська, то чому в ССРСР не зробити спробу творення совітської нації?

* * *

Друге поняття совітської політики, на якому ми хотіли б спинити увагу, це — творення за останні місяці широко розрекламованого і енергійно піддержуваного так званого «стахановського» руху. Історія виникнення стахановського руху така. На початку серпня один робітник в Донецькому басейні Стаханов, удосконаливши техніку і засоби здобування вугля, досягнув рекордні цифри здобичі. Цей робітник був розрекламований совітською пресою і совітськими установами. У нього не забракло наслідувачів у виробництвах різних галузів на цілому просторі ССРСР. Чи всім цим наслідувачам Стаханова вдалося досягнути рекордних форм виробки в своїй галузі, чи лише справа обмежувалася тим, що вони давали обіцянки досягти цих рекордних форм, — ми не знаємо; в кожному разі тепер виник серед робітництва масовий «стахановський» рух; як колись робітники масово записувалися в ударники, так тепер масово вписуються вони в «стахановці». В половині листопаду в Москві відбувся всесоюзний з'їзд «стахановців», який зазнав вишуканої чести; на ньому поруч з цілим рядом високих совітських достойників виступав сам Сталін.

Це спеціальне значіння й спеціальна увага, яку приділяють совітські чинники стахановському руху, на нашу думку, залежать зовсім не од того, що вони йому надають більшу господарську вагу. Хоч у промислах совітських достойників на московському з'їзді ввесь час підкреслювалися ті досягнення, які в результаті стахановського руху здобуде совітське господарство, справу протегування цього руху зв'язано з зовсім іншим. Справді, не можна уважати керівників совітської держави так наївними, щоб вони, знаючи, які мізерні господарські результати дали їм соціалістичні змагання, й ударницький рух, могли мати якісь ілюзії відносно господарських наслідків «стахановства» — цієї нової форми ударництва. Думаємо, що рекламування і підтримка стахановського руху зв'язані не з господарськими, а з політичними причинами. Одміна карткової системи привела до значного погіршення становища робітництва. Що причини для незадоволення робітників своїм становищем є більше, ніж досить, це доводить колосальна плінність у складі робітництва цілого ряду галузей промисловости, з якою совітська влада не може знайти жадної ради. Про настрої робітництва, — справжні, а не такі, якими малює їх совітська преса, — совітська влада безумовно має належні інформації.

Організація і підтримка совітською владою стахановського руху є спробою влади забезпечити себе од небажаного ферменту серед робітників. Тут дається, з одного боку, робітникам надія на вихід з їх теперішнього становища. Влада обіцяє кожного робітника, що досягає вищих продукційних форм, поставити в спеціальні, упривілейовані умови. Надія здобути для себе такі умови, віра в це — стають чинни-

нами, які ослаблюють загальний незадоволений настрій робітництва. З другого боку, виділяючи горішню групу робітництва, совітська влада ослаблює зв'язок з робітничою масою; робітництво роз'єднується на ряд конкуруючих між собою груп, а це витворює труднощі для організації спільної акції і спільних виступів. Здійснюється отже певний тактичний хід, який створює для влади гарантії, що незадоволення робітництва для влади не дасть жадних неприємних наслідків. Переведення саме тепер цієї кампанії, при якій використано такий сильно діючий засіб, як виступ самого Сталіна, для нас стоїть в органічному зв'язку із знищенням карткової системи і тим погіршенням стану робітництва, який вона викликала.

* * *

В цьому огляді ми спитали нашу увагу та другорядні їх, порівнюючи, подіях совітського життя. Ми бачимо, що й тут знаходиться свій вияв той загальний стан неясности і непевности, який характеризує совітські відносини в теперішній час. Совітські чинники шукають наче нових шляхів, переводять тактику лавірування, хочать стати на якісь нові позиції.

Відхід од генеральної лінії, що творила період першої п'ятилітки, визначився з повною ясністю; але куди йти далі і як йти, — на це питання мабуть не можуть дати відповіді й самі керівники совітського корабля.

В. С.

3 міжнародного життя

— З Далекого Сходу до серця Азії.

Дуже важко з Європи слідкувати за тим, що властиво твориться на Далекому Сході; а найтрудніше орієнтуватися в тому, як переходять там ріжкі справи, хоч би й найбільшої ваги. Перша й головна причина цьому це — неосвідомленість європейської преси. А неосвідомленість та повстає тому, бо, по-перше, від того, що там робиться, якоїсь безпосередньої небезпеки для властивої Європи не видно; по-друге, тому що головними чинниками там являються Японія та Китай, тоб-то народи всебічно одмінні від європейських, ідеологія яких нам відома лише поверхово, психологія мало зрозуміла, а методи внутрішнього, а часто й міжнародного чину, з однієї цілком протилежної, порівнюючи з тим, до чого звикли в Європі.

Є там, що правда, і третій чинник, до певної міри європейській, в Європі знавий та який нам, людям її, дуже добре відомий, це — большевики. Вони свого часу, використовуючи непевний стан річей в Китаю, грали були ролью того третього, що радіє, але на сьогодні од їх недавніх великих успіхів мало вже що зосталося; вони давно вже перейшли до пасивного становища і дбають тільки про те, щоб там, на Далекому Сході, врятувати те, що з колишнього багатства ще врятувати дасться.

Ліпше за інші що-до цих справ завжди була поінформована опінія англійська, але зараз там годі шукати якогось точного висвітлення. Англійська преса присвячує тепер дуже мало місця тим питанням, — може як раз тому, що вони, як можна гадати, стоять на порядку денному в британських дипломатичних канцеляріях. Англійська опінія вміє не перетинати шляхів своєї дипломатії, поки та над чим працює, щось підготовує, — вона мовчить, чи дуже мало що говорить. Автому і в англійській, і в комуністальній пресі де-що все таки знайти можна,

— тому з журнального обов'язку зрозуміємо інформації, що серед гуртоу італо-ефіопської боротьби так чи інакше пробилися на шпальти щоденних газет.

По-перше, майже вся преса для наявності нагадує останню історію японської експансії на азійському суходолі, яка, однак, зачалася задовго перед великою війною, а саме тоді, коли ця держава остаточно опанувала Корею та дістала в спадщину від колишньої Росії півострів Сахалін у такі визначні пункти на морі, як Порт-Артур та Дайрен. Далі йшло вже скоріше такими кроками. Року 1928 Японія окупувала Мукден, а за ним помалу цілу Маньчжурію, яка в році 1932 й була проголошена самостійною державою і стала японською союзницею. Року 1933 по черзі прийшли китайська провінція Джегол, що її японці очистили від озброєних нерегулярних загонів, а пізніше приєднали до Маньчжурії. За Джеголом року 1934 японці так само з'явилися в провінції Чагар, що лежить на пограниччі властивого Китаю та Монголії, яка знаходиться під впливом совітів та яку японці так само очистили від китайських загонів, залишивши всі впливи за собою. За Чагаром минулого літа вистала черга провінції Чопей з Пекіном і Тянь-Дзіном, де Японія вигнала японофобську китайську адміністрацію, добившись призначення туди елемента виключно японофілських. Після того всього вистав поки-що останній етап, що схвилював подекуди світову опінію та який зводиться до чинного плану, що знаходиться зараз в стані переведення. План такий: по Хопея та Чагара додати провінцію Шантун, а тако-ж східні монгольські провінції Шанзі і Сюіян і утворити з них великий автономний антикомуністичний блок, що залишався б під номінальною зверхністю китайською, але фактично був би цілком незалежний, тоб-то, як додають до того в європейській пресі, поруч з Маньчжурією став би своєрідним, так мовити, допоміжним Японської імперії.

Один із французьких органів у такий спосіб коментує виявлений японський план утворення вказаного блоку:

«Слідом за Маньчжурією до рук Японії таким чином попадає цілий Північний Китай. Підбиття цієї держави продовжуватиметься й далі, а разом з тим буде поширюватися й територіяля віддаль між Китаєм та совітським Сибіром. Цей факт одчимає перед Японією широкий шлях до самого серця Азії».

Цей момент, як здається, влучно попадає в саму точку. Немає жадного сумніву, що в японські інтереси входить перетяти який будь зв'язок совітських комуністів з китайськими комуністами, що й досі ще паляють на, головним чином, китайському півдні. Утворення автономного блоку з п'яти вказаних провінцій довершено виконує це завдання, бо не залишає якого будь суходольного сполучення між Сибіром та комуністичним півднем китайським. По-друге, з півдня та з заходу блок той оточує так звану Зовнішню Монголію, з якої совіти, як відомо, утворили самостійну «народну республіку», якою фактично править надісланий з Москви резидент. Таке оточення, зв'язане з відповідною працею серед місцевого населення, якому большевики встигли вже дати в знаки, рано чи пізно приведе до того, що сталося вже в Маньчжурії з совітськими впливами та з їх інтересами — їх звідтам просто винищать. У Москві, як дається, це дуже добре відчувають, бо вже покликаний та й прийхав до совітів на пораду президент Монгольської республіки, що має несподіване ім'я — Демид. Але цього мало. Захоплення впливів у Монголії відкриває японцям шляхи до західного Сибіру, до всіх «гігантів» та «комбінатів», що там знаходяться, а що-до східного Сибіру та Владивостоку, то вони тоді, коли бу-

де потреба, як достигли гори, впадуть майже самі собою, бо для того треба буде лише де-небудь, уже і на захід од Байкалу, перервати совітську комунікацію з Далеким Сходом.

Це одна сторона наолиже і я японців до «серця Азії». Друга складається з того, що в тому «серці» і на південь од того «блоку» лежить Тибет і на захід — Туркестан китайський, і на північ — Монголія, про яку вище згадаємо. У Тибеті заперилися, як відомо, англійці, в Туркестані — совіти, а ще в одній китайській провінції, яка лежить там-же, йде вперта боротьба між англійсько-совітськими впливами. І всі ті провінції лежать безпосередньо над Британською Індією, і японці таким чином із сходу своїм «блоком» підходять до «еврастичного» британського пункту в Азії, до якого вже підійшли совіти з півночі. Така географічна констеляція ставить і адзвичайно складні міжнародні і питання, які годі зараз, і особливо і на цьому місці, вирішувати. Європейська преса сама себе питає з цього приводу: — «з ким підуть англійці? З совітами проти Япону, чи з японцями проти совітів?» І відповіді і сьогодні не знаходять. Вказують при тому й на те, що Англія тому так і поспішає прикінчити в той чи інший спосіб з італо-єфіопською війною, щоб мати вільні руки вирішити свою поведінку в Азії. Французька преса висловлює прогнозу, що Англії лишче йти з совітами; такої-ж думки тримаються і в Середній Європі.

Німеччина тим часом наби то готує формальний союз з Японією, але разом з тим оглядається й на Англію. Інші політики з менших держав припускають англо-япо-ську згоду.

Хто має з них рацію, хто іі, — а сьогодні не видно. Сама Англія цього пита і впрост не ставить, — поставити, як і стає час. Поки-ж що її міністр закордонних справ, обговорюючи питання нового «блоку» в парламенті, звів його лише до того, що висловив надію і на любов'є япо-о-китайське погодження цієї справи без зовнішнього втручання інших сил. Що буде далі, покаже іам час; в кожному разі може статися так, що міжнародна увага з Африки перекиється до «серця» Азії.

Observer.

З преси

«Кавказ», — місячний журнал у Парижі горців Північного Кавказу, — в числі за листопад місяць с. р. у статті «Японія та національні питання в совітській Росії», передаючи відомість про японсько-совітське засідання в Токіо з приводу передачі совітами Маньджурії Східне-Маньджурської залізниці, подає зміст промови на тому засіданні японського генерала Мацуї, яку цей генерал сказав у відповідь на промову совітського представника, що висловився був у тому дусі, що з моментом передачі совітами залізниці Маньджурії відносини японсько-совітські у майбутньому мають покращати. Генерал Мацуї сказав, що

«дивитися і на факт закінчення передачі урядом СССР прав і на С.-М. залізницю як на остаточне розршення всіх ієдоговорелостей, що існують між обома державами, і а жаль, не приходиться, так як и.ші спірні питання, що виникли в цей час, як питання граничне, зовнішньє-монгольське, питання концесій в Сибіру, риболовєє, сахалійської нафти, — являються окремими галузями одного складного азійського питання, що

має велике значіння для дальших взаємовідносин між Японією та СССР».

Говорячі далі про спорідненість японського народу з народами, що населяють Сибір, стремління тих народів до незалежності і ліцемірну національну політику совітів у відношенні до них, генерал Мацуї згадує тако-ж і про Україну:

«Населення Української автономної республіки й свободолюбивого Кавказу дуже часто виявляють спротив це-тру».

Закінчив генерал свою промову порадою СССР предоставлення азійським народам правдивої самоуправи, зазначаючи, що розвинення національної свідомости у монголів і бурят японці ставлять собі за їх обов'язок, який вони виконають ні нащо не дивлячися.

Постанова III-го з'їзду Товариства Прихильників Української Господарської Академії в Чесловаччині 1-го грудня 1935 року.

«Констатуючи недостачу оборотових коштів в Українському Технично-Господарському Інституті, що має своїм наслідком затримку в необхідному поширенні такої важливої галузі праці Українського Технично-Господарського Інституту, як видання підручників для студентів, III-ій з'їзд звертається з закликом до всіх членів Товариства Приятелів Української Господарської Академії в міру своїх можливостей о б о в ' я з к о в о на протязі місяців грудня 1935 і січня 1936 р. внести до каси Товариства як найбільшу суму в рахунок своїх членських внесків».

Адреса Товариства Прихильників У. Г. А.: Sekretariat Spolecnosti Pratel Ukrajinské Hospodarské Akademie. P o d é b r a d y, Zamek. Tchecoslovaquie.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі
й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлстенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Хроніка

3 життя укр. еміграції.

В Польщі.

— В Українському Науковому Інституті у Варшаві 14 грудня с. р. відбувся виклад проф. Р. Смаль-Стоцького на тему «Українська мова в совітській Україні».

— Українська секція клубу «Прометей» у Варшаві влаштувала в біжучому сезоні два прилюдних зібрання, що охоче й масово відвідуються українською колонією у Варшаві.

На першому зібранні, що відбулося 10 жовтня с. р., проф. Р. Смаль-Стоцький подав ширші інформації про працю українського еміграційного проводу на міжнародній арені, а ген. В. Сальський — про працю й організацію української еміграції.

На порядку денному другого зібрання, що відбулося 30 листопаду с. р., був інформаційний доклад п. М. Лівичького про Лігу Націй та інші міжнародні організації, як рівнож і працю в них українських представників. М. Лівичький торкнувся також деяких моментів сучасної міжнародньої політики, оцінюючи їх з погляду й тересів української визвольної боротьби. Серед низки питань, що їх було обговорено в дискусіях після цієї доповіді, слід одмітити питання, що торкалися італо-етіопського конфлікту та ин.

— Союз Українок - Емігранток у Варшаві влаштував 15 листопаду с. р. ширші сходини своїх членів, програм яких заповнили «Літературні новинки».

— В корпорації «Запоріжжя» у Варшаві

відбулося останнім часом кілька товариських сходин членів корпорації, на яких було зроблено доповіді: проф. Р. Смаль-Стоцьким на тему «Міжнародья політична ституація» і ц. Гл. Лазаревським на тему «Роковини розстрілів на совітській Україні».

— В Українському Мистецькому Гуртку «Спокій» у Варшаві 1 грудня с. р. відбулася доповідь п. П. Мегики про творчість Порфира Мартиновича, багато ілюстрована світлинами на екрані.

В Чехословаччині.

— Союз Українських Журналістів і Письменників на чужині (Прага) 7 листопаду с. р. відбув річні загальні збори. За звітом Управи, на початок звітного року, третього року існування Союзу, рахувалося в Союзі 54 члени, в тому числі 43 члени-фундатори, один почесний (О. Олесь) і 10 звичайних дійсних. Протягом звітного року один член помер (В. О. Бідлов), вступив один новий член. З 54 членів 37 постійно перебувають у ЧСР (у Празі — 30), решта в інших державах. Протягом року Союз влаштував 12 прилюдних літературних вечерів з доповідями на теми літературні й громадські. По доповідях відбувалися дискусії.

Збори уділили абсолюторії і висловили подяку старій Управі та обрали нову у складі: голова — С. Сірополко, члени (за алфав.) — п-і М. Матюшенкова, пп. І. Мірній, П. Федько. Заступники членів Управи — Д. Дорошенко та К. Мацієвич. Ревізійна комісія — М. Бутинський, І. Кабачків, Б. Мартос.

В Китаю.

— Жалібна Академія в Шанхаю в честь 359 героїв-мучеників, що полягли за волю України під м. Базаром 21 листопада 1921 року. З того часу, як в м. Шанхаю почала існувати Українська Громада, цей день 21 листопада щорічно відмічається: правляться панахиди за спокій душ поляглих лицарів і читаються на тему цього дня доклади.

День 21-го листопада с. р. був те-ж і належно вшанований. Огодини 8,30 вечера в домівку Громади зійшлися громадяне в такій кількості, що мешкання не могло вмістити всіх, хто прийшов помолитись за поляглих лицарів; було заповнено навіть і коридор. Серед присутніх багато було грузин та весь склад управи грузинської колонії і а чолі з д-ром Махарадзе.

Жалібну академію відкрив голова Громади п. О. Мельник, що в короткій, але змістовній промові з'ясував, за кого будемо зараз молитись. В цей день 14 років тому герої-українці вмерли із співом національного гімну «Ще не вмерла України». Цими словами вони показали силу та життєздатність нації української і заповіли нам, живим, закінчити почату боротьбу й добути Україні волю. Тому нам належить виконати їх заповіт і довести, що «ще не вмерла Україна» і не вмере.

Після п. Мельника чулу промову виголосив п.-о. архимандрит Денис, згадавши тако-ж про 359 героїв Базару і багатьох інших відомих, а ще більше і відомих лицарів, — імена яких відомі тільки Богу, — що склали своє життя за Україну та український народ. Темні сили тепер запаювали і адіашою батьківщиною, — говорить промовець, — але з Божою допомогою Україна звільниться й буде вільною, незалежною державою українського народу.

Після цієї урочистої панахиди архимандрит Денис одправив тако-ж молебень за батьківщину,

під час якого колі опреклонно було прочитано молитву за Україну.

По закінченні молитви виступив з доповіддю секретарь Громади п. Квашенко. Згадав докладчик про ті тяжкі обставини серед яких зформувалося минулої революції українське військо, як героїчно воно боролось з переважаючою силою ворогів, і до того добре озброєних. Україна під той час титаничної визвольної боротьби жадних приятелів, ані прихильників не мала. Не підперла України всемогутя і а той час Антанта, яка підпирала і озброювала деяких наших ворогів. Молода українська армія на протязі 4-х років захищала рідну землю і, вкінці знесилена, без жадних засобів для провадження дальшої боротьби, примушена була перейти кордони Польщі й Румунії, де була обезброєна та інтєрвована. Тако-ж докладно змалював п. Квашенко історію трагедії під м. Базаром і а Волині, в цей день, 14 років тому.

Другим доповідачем виступив п. Тоцький, що змалював трагедію 21. XI під м. Базаром і значіння цього дня для України — російською мовою, з огляду на те, що чужинці, які були присутні і а доповіді, могли не зрозуміти української мови.

Всім присутнім було потім запропоновано шклянку чаю, за якою велись дружні розмови, а тако-ж виступали з декламаціями, присвяченими Базарській трагедії, — п. Шпига та п. Панікар. Голова грузинської колонії п. д-р Махарадзе в прекрасних словах не тільки висказав співчуття українцям, не тільки преклонився перед пам'яттю героїв, що загинули під большевицькими кулеметами, але і зрадили батьківщини, а й висловив певність у тім, що ясно полита кров'ю своїх ліпших синів українська земля скоро побачить дні свободи.

Ми щиро вдячні колонії Грузин та їх голові за прекрасні побажання, добрі почуття й братерські відношення до нас, українців.

М. Квашенко.

Лист до Редакції.

Проф. д-р А. Пальме, куратор Українського Наукового Інституту у Берліні і державний комісар Високої Школи для Дослідів Чужини (Auslandshochschule) в Берліні, в листі до Редакції просить оголосити, що згаданий Інститут не ліквідується, як про то з'явилися вістки в деяких газетах.

Про дійсні зміни, що сталися в Українському Науковому Інституті в Берліні, в «Тризубі» була свого часу замітка (див. «Тризуб» ч. 41 (495) з 15 жовтня с. р., стор. 11-12). *Ред.*

— Пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі замість різдвяних та новорічних поздоровлень одержано від інж. Юрія Яковлева з Бельгії — 15.30 фр., ген.

хор. Башинського з Оден-ле-Тішу — 10 фр., панства Марії Валер'яга Ступницьких з Оден-ле-Тішу — 10 фр., філії в Шалеті Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції — 20 фр., філії в Греблі Товариства б. Вояків Армії УНР у Франції та н. Вонархи — 10 фр., Української Громади в Шалеті — 25 фр., філії в Шалеті Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції — 20 фр., полк. М. Татарулі з родиною — 10 фр., панства Ольги та Івана Косець із Бельгії — 10 фр. (20 бельг. фр.), п. С. Білодуба з родиною із Варшави — 5 зол. польських.

Розшукую брата Миколу Фролова, що перебував у рр. 1923-26 в Братиславі в Чехословаччині. Відомості прошу подати на мою адресу: Pierre Froloff, 61, bd Bellechasse, St.-Maugrès-Fossés (Seine). France.

Нові книжки й журнали.

— М. Творидло. Земельний Банк Гіпотечний. Накладом Земельного Банку Гіпотечного. Львів, 1935.

— Вісті Українського Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання при Українській Господарській Академії у Чехословаччині. Ч. 13, 12 листопаду 1935. Подєбради.

— Український Сокіл, часопис Союзу Українського Соціалістичного Закордоном. Ч. 10 (16), грудень 1935. Прага.

— Назустріч, література, мистецтво, наука, громадське життя. Ч. 24, 15 грудня 1935. Львів.

«Українська Хата» в Парижі

64, Bd. Edgar Quinet, Paris 14.

Читальня «Української Хати» відкрита щодня од год. 9 до 11, од год. 15 до 18, год год. 20 до 21.

Їдальня «Української Хати» має свіжу й смачно приправлену їжу. Обіди й вечері од 3 фр.

Потрібні співачки

для хору в Українській Православній Церкві в Парижі. Осіб, що бажають співати в хорі, просять зголоситися у п. Андрія Чехівського — 37, rue Voiteau, Paris, 16. Телефон — Aut. 18-59.

До українського громадянства!

На еміграції в Польщі маємо по-над 3000 дітей. Цей молодий український еміграційний дорост, перебуваючи в тяжких і складних умовах еміграційного життя, наражається на повне культурно-національне занедбаня, і перед нами стоїть грізне питання — чи зможемо ми зберегти наш еміграційний дорост і виховати його в національно-державному дусі?

Мусимо це зробити, бо це наказує нам ідея і вров мучеників, пролита во ім'я здійсєня державної незалежності України. Але це можна успішно зробити лише тоді, коли всі без винятку спричинимось своєю жертвою для цього святого діла. Рятуючи душу дитини і допомагаючи батькам, в більшості безробітним, або дуже мало заробляючим — допомагаємо здійсєню нашої ідеї.

Звертаємся до громадянства устами цих дітей: — допоможіть нам, а ця допомога буде допомогою України. А Україна завжди пам'ятатиме тих, хто в тяжку хвилину прийшов їй з допомогою, як і тих, хто був глухий на заклик! — Допоможіть урятувати в першу чергу дітвирі сиріт по українських вояках, яких уже тепер нараховується 62. Ці діти, голодні й холодні, чекають нашої допомоги.

З метою здійсєлення великого й неспірного трудого завдання допомогти вихованню й освіті тих дітей, при Головній Управі Товариства «Український Центральний Комітет у Польщі» закладлося товариство «Українська Школа на Еміграції».

Тимчасова Управа цього Товариства звертається до українського громадянства з гарячим закликом вписатися в член Товариства і тим виконати свій національний обов'язок перед нашими дітьми.

Вписове 1 зл., членське 1 зл. місячно. Гроші пересилати на поштове ко то 9.134, «Українські Komitet Centralny w Warszawie» (Українська школа).

Адреса Управи: Warszawa, Czerniakowska 204, m. 25, па. і т. т. е. ір Г. Марченкова.

Тимчасова Управа Товариства:

Шандрук П., ген.-хор., голова,
Шкурат П., заступник голови,
Сікоря П., і ж., член управи,
Денисенко П., сот., скарбник,
Марченкова Г., і ж., секретар.

Т-во б. Воєнів Армії УНР у Франції

влаштує у вівторок 31 грудня 1935 р. в сєлі Дому Бельгійських Інвалідів (59, rue Vergniaud, Париж 13, метро Glacière) традиційну

Вечірку - балъ

На початку силами Українського Незалежного Театру під режисурою П. Шмалія виставлено буде:

« Ніч під Різдво »

водевіль на одну дію по М. Гоголю, інсценівка Степового.

Хор, колядки і солові співи під час дії

Початок о год. 21.

По виставі балъ до ранку. Джаз-банд. Зустріч Нового Року. Товариські забави. Вступ: пані — 5 фр., чоловіки — 7 фр.

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить тиме в 1936 році по-стай ому і за участі тих самих співробітників

Умови передплати на 1936 рік

У Франції на рік — 60 фр., на півроку — 30 фр., на три місяці — 15 фр., на один місяць — 6 фр., окреме число — 1,5 фр.

	1 рік.	½ року	3 місяці	1 місяць	окр. чис.
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	18 зл.	10 зл.	5 зл.	2 зл.	0,60 зл.
РУМУНІЯ	500 лефв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П.А.	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
БЕЛЬГІЯ	20 бельг.	10 б.	6 б.	2 б.	0,60 б.
БОЛГАРІЯ	200 лев	100 лев	50 лев	18 лев	5 лев

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13 rue Bonaparte, Paris VI

Закордоном журнал передплачувати й набувати можна у представників «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, P.O. Box 333 Toronto, Ontario, Canada. 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest. 3) В Чехословаччині — Прага: P. Filonovic, Praha — Nulse II, Nad Studankou, 1080-III. Подєбради: п. інж. Бурачинський. Ukr. Hosp. Akademie, Podėbrady. 4) В Польщі — J. Lipoweski, ul. Czerniakowska 204, m. 25, Warszawa, для грошових переказів — пошт. рахунок 13.435 Warszawa, Jan Lipoweski. 5) В Спол. Штатах — Nash Bazar, 151 Av. A. New York, N. Y., U. S. A. 6) В Царьгороді: M. Zabello, Posta kuturu № 224, Beyoglu, Istamboul, Turquie. 7) В Бельгії — Georges Jakovliw, Ing., 43, rue de Coppin, Jambes — Namur. Chèque Postal 234465. 8) В Болгарії: Якив Малиновски, Веслец 22, София. 9) В Маньджу-Ті-Го — Madame Shlendyk, Girinska ul., 48, ap. 3. Harbin. Manchu-Kuo.

Родинну ялинку

буде впоряджено на черговий товарський бесіді в помешка нї Редакції «Тризуба», що має відбутися в неділю, 5 січ 1936 року, для звичайних одвідувачів і їх гостей.

На ту бесіду запрошують дорослих і дітей, яких буде обділено гостинцями.

Під час ялинки колядки виконає хор Товариства б. Воєнків Армії УНР у Франції під керуванням п. М. Ковальського.

Ялинка для українських дітей у Парижі

відбудеться в неділю, 29 грудня с. р., о год. 3-їй вдень в салї — 15, avenue Noche, метро Etoile або Courcelles.

Українською Дитячою Школою в Парижі буде виставлено «Різдвяна казка — сон Галї» та балет

Дитячий хор школи виконає різдвяні колядки. Запис усіх дітей обов'язковий до 20 грудня і провадиться в Українській Православній Церкві, в Редакції «Тризуба», в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри та в організаціях.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко
Le Gérant: M-me Perdrizet.